

Zeilen om eeuwige roem

*Op het Friese water strijden de skûtsjes komende weken om het gewilde SKS-kampioenschap. Maar wat houdt deze competitie eigenlijk in? Oud-schipper Age Veldboom, te zien in het **Skûtsje** **journaal**, helpt te antwoorden op zes prangende vragen.*

TEKST: BRAM DE GRAAF, BEELD: ANP, PRIVÉ BEZIT

Wat is skûtsjesilen?

Wedstrijdzeilen met oude Friese platbodems. Het wordt al sinds de negentiende eeuw gedaan. "De huidige skûtsjes werden honderd jaar geleden gebouwd voor vervoer van bijvoorbeeld aardappelen, turf of koeienmest", vertelt Age Veldboom (69), oprichter van het Skûtsjemuseum in Earnewâld. "Nu varen ze er elke zomer races mee."

Wat is SKS?

De in 1944 in Dokkum opgerichte Sintrale Kommisje Skûtsjesilen. Sinds 1945 houdt die jaarlijks wedstrijden waaraan veertien schippers uit een befaamd schippersgeslacht meedoen dat verbonden is aan een Friese plaats, zoals Sneek en Drachten. "De overgrootvaders, grootvaders en vaders van deze veertien hebben ook gevaren. Vroeger ging alle vervoer hier over water en was het zaak om zo snel mogelijk de producten van het platteland in de stad te krijgen. Want wie als eerste aankam, kreeg de beste prijs voor zijn turf. Goed en snel zeilen betekende economisch gewin; soms kon men nog een keer op en neer. Dat fanatisme bezitten de schippers van de vierde generatie om steeds."

Wat typeert het Friese skûtsje?

De schepen zijn gebouwd voor de ondiepe Friese wateren. In het achterschip zit een roef waar de schippersfamilie woonde, en er is een met luiken afgedekt laadruim. Eerst werden skûtsjes van hout gemaakt, vanaf 1889 tot 1933 van staalijzer. "Friese schepen zijn kleiner dan de Groningse; die konden wel 80 ton vracht vervoeren, terwijl de skûtsjes maar 40 ton meenamen. De Friese schepen moesten niet te lang zijn om in de sluis te passen, en niet te breed voor de smalle bruggetjes. Vanwege de platte bodem hebben ze zwaarden aan de zijkant: op diep water gaan die naar beneden om het schip op koers te houden. Ze zijn op verschillende Friese werven zonder tekening met de hand gebouwd. Geen twee schepen zijn hetzelfde."

Wat betekent skûtsjesilen voor Friezen?

"Het is ons cultureel erfgoed. Als Friezen zijn we trots op al onze bijzondere culturele activiteiten. In één adem noem ik fierljeppen, kaatsen, de Elfstedentocht en skûtsjesilen. Het is niet niks dat er nog een paar honderd van deze historische schepen varen."

Aan SKS-wedstrijden doen veertien skûtsjes mee, hoe strijden de andere?

"Meer schepen vond de SKS niet verantwoord, omdat ze door kleine dorpen en nauwe wateren varen." Daarom werd in 1981 de IFKS opgericht, de Iepen Fryske Kampioenskippen Skûtsjesilen. Iedereen met een goedgekeurd schip mag lid worden en kan meedoen met wedstrijden. Ook Friezen die niet uit een schippersgeslacht komen en zelfs niet-Friezen. Door heel het land worden de races direct na de SKS-wedstrijden gevaren, in vier klassen door ruim 60 skûtsjes. Ook Veldboom vaart bij de IFKS. "Mijn vader was boer, geen schipper. Ik hoor niet bij een SKS-geslacht. Ja, dat is een besloten club, maar dat is ook het mooie van de traditie."

Wat krijgt de winnaar?

"Een krans om zijn nek en een fles Berenburg. Het Friese volkslied klinkt en dan is bier drinken. Als skûtsjekampioen van Friesland ben je een topper, hoor. Rijk word je er niet van, maar tegen eeuwige roem kan niets op."

[SKÛTSJE JOURNAAL | ZATERDAG
30 JULI | NPO 2 | MAX | 17.35]

